

Előfizetési árak:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A milleniumi kiállítás.

Nagybecskerek, márczius 2.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter az ország közönségéhez a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívás a közönséghez!

A magyar állam megalapításának ezredik évfordulóját készülő megünnepleni a nemzet. Hazánk törvényhozása elhatározta, hogy az ezredéves ünnepélyek keretében országos kiállítás tartassék.

Őcs. és apostoli királyi Felsége, legkegyelmesebb Urunk és Királyunk ezen kiállítás védnökségét elfogadni kegyeskedett.

A törvény e kiállításnak 1896-ban, Budapesten, az illetékes miniszterek és egyéb szakkörök közreműködésével leendő rendezését reám ruházta.

Kettős célja lesz ezen kiállításnak.

Első sorban emlékeztetni a nemzetet az ezredéves múlt nagy eseményeire és alkotáira és megmutatni a külföldnek is, hogy a magyar nemzet hasznos tagja volt az európai népcsaládnak a haladás együttes munkájában.

Második feladata a kiállításnak az lesz, hogy megismerjük a magyar államot alkotó összes erőket; megismertessük önmagunkkal és az idegenekkel a szellemi, anyagi és erkölcsi téren való munkálkodásnak összes vívmányait.

Felhívom az ország minden polgárát, hogy ezen feladatban a kormányt hazafiúi lelkesedéssel támogassa és hozzájáruljon a nagy nemzeti mű sikeréhez. Része fog jutni az ország minden polgárának a munkában, valamint része lesz a sikerben is. A kiállítás sikere által növekedni fog hazánk tekintélye és fokozott lelkes bizalommal fogunk haladni a nemzeti megerősítés nagy munkájában. A kiállítás programja felöleli a nemzeti munka minden nyilvánulását; tervezete megadja a kereteket mindazok számára, a kiknek ősei, vagy a kik maguk bármely téren tevékenykedtek.

A törvényhatóságok, a városok és a családok, melyekhez történelmi emlékek

fűződnek, állítsák ki az okmányokat, műtárgyakat, ereklyéket, melyek nagy események, virágzású korszakok emlékét keltetik fel; melyek jellemzik állami szervezetünk, ősi alkotmányunk és önkormányzati életünk fejlődésének menetét, a magánéletnek egyre gyarapodott igényeit és a nemzeti erő egyéb megnyilatkozásait.

Az egyházak misszióik és tevékenységük tanújeleit, történelmi emlékeiket, melyekre kegyelettel tekint a nemzet és a művészet remekeit, melyeknek megalkotása, gyűjtése és megőrzése az ő érdemük.

A tudósok, a művészek, az írók, a tanfériak, szóval a nemzet szellemi fejlődésének összes tényezői mutassák be az eszközöket, melyekkel egy évezreden át a felvilágosodást és a nemes izlést terjesztették, s a nemzet erkölcsét megnevesíteni igyekeztek.

Mutassuk be, hogy Európa éléstárának földjét hogyan munkáltuk a múltban, mint haladtunk mindig a korrallal és miképpen érvényesítjük ma a tudomány vívmányait, hogy a nemzeti termelést fokozzuk. Tér jut a hazai ipar összes tényezőinek, melyek a múltban nem egyszer versenyeztek a nyugot legkitünőbb szaktársaival. Tárják fel szorgalmuk és ügyességük műveit. Az elmúlt századok mestereinek remekeit, a napról-napra izmosodó és gyarapodó modern gyári ipar termékeit állítsuk sorba, hogy tanúságot tegyenek a magyar munka, a magyar vállalkozó szellem erejéről és versenyképességéről.

A kormány gondoskodni fog, hogy a nemzeti munka méltó keretben legyen bemutatva, hogy a kiállítók erkölcsi sikerét előmozdítsa.

Tárja ki mindenki szorgalma, izlése, leleményessége eredményeit.

Lépjünk mindnyájan sorompóba, a kik dolgozunk észszel, kézzel vagy géppel, egyért — a hazáért!

Am lássa a mai nemzedék, miket teremtettek az apák az uttörés sulyos viszonyai között; ám érezzük át, hogy az ősök veritéke árán megtört sima uton

milyen feladatok hárulnak reánk és a jövőndő nemzedékekre!

Nagy, ritka családi ünnep lesz az, melyet még nem sok nemzet ültetett meg. Gyűljön a nemzet oda a felséges uralkodó köré, a ki hazánkat oly atyai gonddal és bölcseséggel vezette az áldásos béke utjain, a haladásnak magaslatára és a ki — egy dicső ezredéves múlt hű le-teteményese — oda vezeti a magyar népet egy szebb évezred küszöbére!

A bodajki mandátum. Atzél Béla br. mandátuma ugylátszik, mégis csak igazolva lesz. Most ugyanis a képviselőház 14 ik bírálóbizottsága felhívta a választási védőket, hogy nyilatkozzanak a fölött, hogy vajjon választó-e Atzél Béla br. A választási védők képviselője választásban azt jelentette ki, hogy Atzél Béla br. bevan írva Budapest negyedik kerületében az 1892-re érvényben volt névjegyzékbe. E válasz a házszabályok értelmében szükségessé tette, hogy a vizsgálóbiztos a kérdéses névjegyzék megtekintése után győződjék meg a felhozott ténykörülményről. Ennek folytán még nem is terjeszthette be a vizsgálatról szóló jelentést s a bíráló bizottság alkalmasint csak a jövő héten lesz azon helyzetben, hogy a bodajki mandátum ügyét érdemleges elintézés alá vehesse.

A metropolitát elfogták. A Szvobodának Tirnovból azt táviratozzák, hogy a kerület 2000 lakosa nevében a szobranye alelnöke és több képviselő felvilágosítást kértek Klement metropolitától hazafiatlan magatartása miatt és főként mert a február 26 án Ferdinánd fejedelem születése napja alkalmával lázító beszédet tartott. Mivel azonban a metropolita kijelentette, hogy hű marad eddigi magatartásához, egy küldöttség elfogta őt és a Péter Pál zárdába vitték. A metropolita kulcsait a prefektusnak adták át. A lakosság minden áron azt követeli, hogy a metropolita helyett mást nevezzenek ki.

Az evangélikusok a polgári házasságról. A bánati evangélikus esperességi kerület egyházközségei Kramár Béla esperes zsinati képviselő harcias körlevele folytán majdnem valamennyien a kötelező polgári házasság ellen nyilatkoztak, nehányan szükségbeli polgári házasságot fogadtak el. Kivételek közé tartozik a nagy-kikindai község, mely Német törvényszéki bíró indítványára a kötelező polgári házasság mellett foglalt állást.

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

A földosztás.

— Irta: Mathézer Márton. —

Biz ott asszonyos már a törvény is. Hát hogy a szolgabírák olyan fiatalok mai napság, mintha csak a süldelékéből válogatták volna őket össze, az asszony népség meg olyan módos a szépségibe, nyalka a viseletébe, egy cseppet se csoda bizony, ha a törvény is asszonyos.

Lám a Dobra Misa megbarnakolta egy cseppet a minapjában az oldalbordáját, bezárták érte, meg tíz pengőt is fizetett asontul, pedig a tulajdon maga elküldött felesége volt.

Szomorú világ is ma' az olyan — szent igaz, mikor a magától se regulázhatja az ember! De hát hogy is esett ez a história?

Akkoriban volt biz az, mikor itt jártak az urak csürhézni, hogy melyik legyen a képviselő. Mert hát adtál uram ezekből áldást, csak legyen benne köszön t.

De még itt se jártak tán még jóformán csak átértett a neze a városból, mint mikor a szomszédasszonyom süti a csipőjét. Megcsiklandosta a kolokányiak inyét rettenetesen.

Hogy már ezután, ha a Bölömbika lesz a követ, nem kell porciót fizetni, se pappnak, se kántornak, se országának, se világnak, mert újra osztják a földet.

Ki tudják belőle a jordánt, a föld népé lesz, ugys attól zsarolta.

Azán majd hiréből se hallják ezután az exekuciót, a paraszt lesz ezután az ur, az ur meg legyen — ssidó, ha akar.

Hát még mikor megjött a jelölt, aztán felap-
roztá nekik rézpénzre azt a nagy bankót, a mit
politikának neveznek, rányomta mindegyik kraj-
czárra a maga képét, a fonákjára meg a földosz-
tást — haj, haj! ezután lesz a jó világ!

Éljen a Bölömbika!

Mikor aztán odébb faluzott a Bölömbika,
összegyülekezének a kolokányiak csomóstól az
Ókrös uram malma alá, hogy — hogyan is le-
gyék az a földosztás?

Hát hogy is lenne!

Gyerek után, gyerek számra, a kinek több
a gyereke, több föld is járjon.

Biz a bölcsen volt kieszelve. Csak a Dobra
Misa protestált ellene tüzzel vassal. Hogy is ne!
Mikor neki még akkora kolyke se került, mint
az öklöm helye, aztán még csak egy kis ken-
derföldnek való se jusson.

De hát egy fecske nem csinál nyarat. A
80 esztendő Baráth Péter megvizsgáltta vala-
mennyre.

Nyugtasd meg magad öcsém, magzat dó-
gába sohse volt gazdag ami falunk, aztán meg
emberségre — má' csak a termetit értem —
csak hátrább állt az mindétig, mint a szomszéd
kereszturiaké, mi türes-tagadás. Hajdanában is,
— ugy beszélték gyermekkoromban az öregek, —
azért küldte ide József császár a katonaságot,
hogy sürűbb legyen a szaporaság, meg szálasabb
a legénység. Biz ott most se ártana a katona
ebbe a faluba.

Hát csak jó az öreg a háznál, ha egy csepp
esze sincs is. Kaptak Barát uram tanácsán ször-
nyen. Rögton el is indultak a Bölömbikához a
deputatioval. — Dobra Misa volt a szószóló —

járná ki ő felségénél, küldene Kolokányba va-
lami markos katonaságot, ne huzza ez a falu a
földosztáskor a rövidebbet.

Igérte a Bölömbika szentül. A Dobra Misa
szíve könnyebbült rajta egy cseppet, hiszen —
mire bekerült a földosztás, két esztendő csak
beletelhet még. Teljék is! Kolokányon ugyan ne
merjenek előbb hozzáfogni.

Hanem hát mért olyan sserencsétlen ember
ő mégis, csak ő maga az egész faluban!

Es a gondolat felnyergelte a haragját
megint — le kellett csillapítani.

Szaladt haza, kergette mérgesebesen. Ott
találta az asszonyt a konyhában, a téasztának
valót gyurta az ebédhez. Dobra Misa kikapta
a kezéből a nyújtófát, helybenhagyta vele iste-
nesen, hogy: miért nincsen neki gyermeke, ha
még nincsen, legyen legalább egy, miré lekerül,
a földosztás — jusson egy kis kenderföld.

A szegény asszony elment panasza a szolgál-
bíróhoz — el is maradt a háztól pár hétig,
nem mert haza menni, a mig az ura érte nem
megy.

Ment is. Csaknem hagyhatta, hiszen akkor
még a reménységnek is vége lett volna.

Hanem a per csak jó későn, a napokban
végződött és pedig azzal, hogy fizetett is Dobra
Misa, meg el is zárták.

Hja! nem csoda, nem lett követ a Bölöm-
bika, csak lett volna, nem lenne asszonyos a törvény!

Katonaság se jött ugyan, de már azt rebes-
getik a faluban: Mégis csak kerül majd egy
kis kenderföldnek valója a Dobra Misának —
kicsinálta a szolgabíró.

HIREK.

— **Elhalasztott sorozások.** Említettük, hogy Torontál megye alispánja aszal a kéréssel fordult a honvédelmi ministeriumhoz, hogy az ár- vizre való tekintettel az ideai sorozásokat elha- laszthassa. A honvédelmi minister engedett a kérésnek és a következő napokra tűzte ki a so- rozást: Nagybecskereki járásban április 26-án és május 1., 2., 3. és 4-ik napjára. A csenei járásban április 17., 18., 19. és 20-ik napjára. Nagybecskerek városában a pótsorozás 7. és 8-án fog megtartatni. Esuttal Daniel László alispán fog elnökölni.

— **Árvíz a megyében.** Az utolsó hírek igen kedvezően hangszanak. Az óteleki átvá- gás egészen be van tömve s a kitartó munká- nak sikerült még a szivárgások ellen is biz- tosítani.

A Bega ugy Óteleknél mint Begaszent- györgynél és Toráknál folyton apad. Ha a szép idő tovább tart, semminemű árvízveszély sem fenyegeti a megyét.

A Begavíz állása ma 8 órakor reggel Ko- stélynál 248 centimeter 0 felett, Kiszetó- nál 73 czm.

— **Kinevezések.** A király — az igazság- ügyminiszter előterjesztésére — Breuer Mór dr. temesvári gyakorló ügyvédet a lugosi kir. törvényszékhez albiróvá nevezte ki. — Beth- len András gróf földmívelésügyi m. kir. minister Kovács Sebestyén Aladár kir. mérnököt, a temesvári folyammérnöki hivatal főnökét, Hajdu Gyulát, a vaskapu szabályozási fővállalat vezér- igazgatóját, Mallina Gyulát, a felső torontáli armentesítő-társulat főmérnökét, Rupcsics György, a vaskapu-szabályozás műszaki igaz- gatóját és Wallandt Béla miniszteri osztály- tanácsost a vaskapu-szabályozási fővállalat tech- nikai vezetőségének főnökét 1893—1895. évekre a vízgyűekben alakított műszaki tanács tagjaivá nevezte ki.

— **Mallás József jubileuma.** Mallás József, pénzügyi tanácsos és helyettes pénzügy- igazgató, a nagybecskereki társasélet egyik ki- való tagja, tegnap ünnepelte meg 30 éves szol- gálati jubileumát, mely alkalomból öt ugy a tisztársai, mint ismerősei és jóbarátai szívélyes ovációban részesítették. Az ünnepelnél tegnap délelőtt elsőben is a pénzügyigazgatósági tisztikar tisztegett, melynek érzelmeit, szeretetét és ragaszkodását Maszlovits Janos pénzügyi titkár tolmácsolta ékes szavakban. Ezután a kerületi pénzügyőrség küldöttsége jelent meg, Kaiser Hugó pénzügyőri biztos vezetése alatt, végül pedig az adóhivatal tisztikara tisztegett, melynek nevében Romkay Nándor beszélt. A szívélyes üdvözlő szavakra Mallás József meghatva mondott köszönetet. Ha az alkalomra gondol, mely barátait egybegyűjtötte, keblét vegyes érzelmek töltik el. Az öröm közé némi banat vegyül. Mert 30 évet szolgálni, azt hiszi, annyit jelent, hogy már nem fog sokáig szolgálni. A gondviselesnek főleg három okból ad halat, a miért e napot megerni engedte. Először mert tényleg családi összeköttetés és partfogás nélküli sikerült a jelen állására feljutni, s kivívnia fe- lebbvalói elismerését; másodsor, mert munkál- kodása közben sikerült kiérdemelnie munkatársai szeretetét és rokonszenvét is, harmadsor pedig azért érzi magát igen boldognak, mert e napot, szolgálati éveinek harminczadik évfordulóját, éppen azok között töltheti, a kiket 1869. aug. hó elseje óta annyira megtanult tisztelni és sze- retni. Visszapillantást vetett ezután a lefolyt harmincz év alatt a pénzügyi adminisztráció terén elért eredményekre s buzdítja barátait, hogy továbbra is odaadással és lelkesedéssel szolgálják a nagy célokat. A beszéd végétével a jelen voltak lelkesen és hosszan éljenztek meg az ünnepeltet.

— **Edelsheim-Gyulai állapotáról** azt a hirt közlik a fővárosi lapok, hogy az utóbbi napok- ban állapota jobbra fordult és tul van a legna- gyobb veszélyen. Egy ma érkezett táviratunk azonban szomorú csófolata e híresztelésnek, mert sürgönyünk szerint a beteg állapota súlyos- bodott s környezete el van készülve a legrosz- szabbra.

— **Köszönetnyilvánítások.** A nagybec- kereki ev. ref. egyháztanács a Torontáli Takaré- és Hitelbanknak, ki az egyház alapjai növelésé- hez 25 frttal, s a nagybecskereki Takaré- és Előleg-egyletnek, ki 10 frttal kegyeskedett já- rulni az 1893-ik év folyamán, legőszintebb kö- szönetét nyilváníja. — A Nagybecskereken lé- tesítendő „Ezredéves emlékszeretotház“ alapjává

a Torontáli Takaré- és Hitelbank 25 frtot, a nagybecskereki Takaré- és Előleg-egylet pedig 10 frtot voltak kegyesek adományozni, melyekért legmélyebb köszönetét nyilváníja az elnökség.

— **Súlyos baleset** érte ma délelőtt Biró József földmives 14 éves fiát, Janost. A fiu ugyanis pajkosságból a Brankovics-utca 555. szám alatti malomhoz lopózott s felugrott a malomkerékre. A kerék azonban gyorsan for- dult, s a mint a fiu a hengerhez ért, elszédült, lebukott, miközben ruhája a kerék fogába akadt. A szerencsétlen gyermeket sikerült meg- menteni, de akkor már jobb lába teljesen össze- volt zúzva s bal lábán is súlyos sérüléseket szenvedett. A rendőrség az ügyben megindította a vizsgálatot, melynek folyamán kitűnt, hogy a malomtulajdonost nem terheli felelősség. A szomorú esetnek pusztán a fiu vigyázatlansága volt az oka.

— **Megszűnt a difteritisz.** Nagykikin- dáról írják azt az örömhirt, hogy a difteritisz- járvány, mely oly hosszú időn keresztül pusztí- tott, végre megszűnt. Február hó elején még fordultak elő szórványosan egyes esetek, de február 21 től 27 ig, tehát hat nap alatt egyet- len egy eset sem fordult elő.

— **Bor-bíró.** Ezt az állást Merczyfalva község képviselőtestülete kreálta, még pedig ab- ból az alkalomból, hogy a község kibérelte és házilag kezelte az italméresi jogot. A „bor-“ bírák feladata az, hogy a községi kocsmákat felszereljk és az italokat bevásárolják. Fizeté- sük pedig az italméresi jog jövedelméből jár ki. A bor-bírák, számszerint ketten, már meg is kezdtek működésüket, s 1000 frt aru italokat vásároltak a község számára. Hogy a bor-bíró- sághoz milyen kvalifikáció kell, arról még nem intézkedett a képviselőtestület.

— **Mikor az istálló összedül.** Mokrinból írják, hogy Iszakovics Milan volt ország- gyűlési képviselő istállója összedült és maga- ala temette Tatics Dusan kocsiát, a ki benne aludt az istállóban. A nagybecskereki törvény- szek elrendelte a vizsgálatot, hogy nem-e ter- heli a tulajdonost mulasztás miatt felelősség.

— **„Othon“ Temesvárott.** Hatalmas akciót indított meg Temesvárott a „Délmagyarországi tisztviselők önszegélyező egyesülete“ a város és a tisztviselői kar teljes megmagyarosítása érde- kében. Az egyesület ugyanis tegnap tartott közgyűlésen tárgyalta több tag azon indítványát, hogy a temesvári jártalok lebontása folyton nyitandó területen egy tisztviselői „Othon“ építtessék és e célból a városi törvényhatóság megkeressék, hogy 800 negyszög ölnyi telket ingyen engedjen az egyesületnek. Az egyesület viszont kötelezje magát, hogy e telken segély- alapjának, esetleg más jövedelmeinek felhasznál- lasával díszes épületet emel. Az indítvány e szavakkal végződik: „Az „Othon“ falain belül a tisztviselők társadalmilag hirdetnek a magyar állama meszme dicsőségét s a magyar kultúra hatalmát. Az „Othon“ szelleme, nyelve, intézőinek minden törekvése magyar lenne.“ A közgyűlés az indítványt egyhan- gulag elfogadta s megbizta Menczer Rezső elnököt, hogy az „Othon“ telkére nevez a városi törvényhatóságnal a kellő lépéseket meg- tegye.

— **Egy szegény család tragédiája.** Kriva, krassó-szorenymegyei községben a fatu legvégén lakott Berlovan Juón családjá. al együtt egy ki- csiny viskóban. A viskó egy meredek lejtő alján állott, mellette hegyi patak folydogált. A hegyek közt beallott rohamos olvadás folytán a kis patak tegnap éjjel rohamosan megnőtt és épen a kunyhó fölött éjféltájban a tájtekő ár elsodorta a ka- vicsgátat, ugy, hogy a rohamosan rohanó viz- tömeg egyenest a viskóra zuhant s azt mely álomba merült lakóival együtt elsodorta. A szerencsétlen napszámos nejevel és három gyer- mekével együtt a romok alatt lelte halálát. Másnap reggel megtalálták az öt hullát.

— **Flegmatikus öngyilkosjelölt.** Rékason egy odaváló Popovits István nevű kovács mester nagyon elunta az életét s a napokban a rebogo vonat elé vetette magát. Öngyilkossági szándékát a legnagyobb flegmával hajtotta végre. A sinek mellett, egy eleven sóvényen ülve, czi- garettizva várta be a vonatot s mikor es pár lépésnyire előtte volt, a mosdony elé vetette magát. Nem halt meg rögtön, de súlyos sérülé- seket szenvedett s életben maradásához nincs remény. Tettének oka ismeretlen.

— **A mankó a fejsze ellen.** Bility kö- zségben történt, hogy Szónyi János odaváló gasda haragos ellensége lett Odor Jánosnak. Besszedt néhány liter enyhítő körülményt, a kezébe ka- pott egy hatalmas fejszét és elhatározta, hogy megöli a szánta Odort. Be is rontott Odor laká- sába és hatalmas fejsze ütéseket mért — a le- végőbe. Odor ugyanis felkapta a mankóját és asszal sikerülten pariorista Szónyi fejszevágásait, s a csata vége az lett, hogy kiverte Szónyi ke- zéből a fejszét, mire az mankó-ütésekkel a hátán. csufosan megfutott.

— **A csongrádmegyei heczekhez.** A nagyportfölvértcsongrádmegyei fegyelmi ügyekről a „Bp. Hirlap“ a következőket írja: „Kelemen Bela dorosmai főszozolgabíró ellen a mult megye- gyűlésen hozott határozat ellen a nevezett főszoz- gabíró által benyújtott fölebbezés tárgyában a mai megyegyűlésen újabb fegyelmi panaszt emel- tek s a Sima Ferencz orsz. képviselő által vezetett többség u j a b b t ö v é n y s é r t é s e i k ö v e t é s é v e l , a z e l ő v i z s g á l a t m e l l ő z é s é v e l u j b ó l f e g y e l m i v i z s g a l a t o t r e n d e l t e l K e l e m e n f ő s z o z g a b í r ó e l l e n , ő t á l l á s á t ó l f e l f ü g g e s z t e t t e s e l e n e s a j t ó p ö r t m e g i n d í t á s á t e l h a t a r o z t a . — E d d i g a t e l e g r a m m , a m b á r s z i n t e c s o d a l a t o s , h o g y h i á n y z i k f o l y t a t á s á k é p p a z , h o g y e g y f ü s t a l a t t a f ő s z o z g a b í r ó k e r é k b e t ö r e s e t i s e l n e m h a t a r o z t á k , a z é r t , m e r t b á t o r k o d o t t e g y t ö r v é n y t e l e n h a t a r o z a t e l l e n f ö l e b b e z n i . E g é s z e n k ü l ö n ö s d o l o g a z , h o g y e g y , a b e l ü g y m i n i s t e r h e z i n t e z e t t f ö l e b b e z é s m i a t t , a n n a k e l i n t e z e s e e l ő t t , u j f e g y e l m i f e l f ü g g e s z t é s t , s ő t s a j t ó p ö r t a k a s z t a n a k a f ö l e b b e z ő t i s t v i s e l ő n y a k á b a . N o d e , u g y l á t s z i k S z e n t e s e n , a s z e m é l y i h a r c z o k f é s z k e b e n , m i n d e n l e h e t s é g e s . “

Irodalom és művészet.

* **A Pallas Nagy Lexikona,** a most bekül- dött 15. füzettel befejezte első kötetét, mely így A—Arad megye szavakat dolgozza fel. A füzethez Arad megyének színes térképe s Aquin- cum helyrajza van mellékelve. Az egész I. kötetet a szövegben 235 ábra, külön 35 kép díszíti. Közölve van a munkatársak jegyzéke, a rövidi- tések magyarázata s egy az orthographiára vonatkozó tájékozás. Az egész kötet 51 ívet foglal magában. Így tehát a Pallas Lexi- kona mind kialakítására, mind felszerelésére egyformán elismerésre méltó módon váltotta be ígeretét; amaz a nyomdának, emez a szerkesztő- nek, Bokor József dr. nak az érdeme.

* **A „Vasárnapi ujság“** febr. 26-iki száma 14 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „A bolgár fejedelem házassága.“ (Arczképpel: Luiza Maria hercegnő, Ferdinand bolgár feje- delem menyasszonya. R. Hirsch Nelli rajza.) Strauss Adolftól. — „Barátomhoz.“ Vargha Gyulának a Kisfaludy-társaság legatöbbi ülésén foliovasott költeménye. — „Viharon, hófúva- son át.“ Svéd elbeszélés. Irta Hedenstjerna Alfred: fordította dr. Baján Miksa. — „A körkép szü- letése.“ (Feszty Árpád es művészeti rajza.) Blunkács vidéken, midőn a magyarok bejövetelelnek he- lyét folveszik. Negy rajzzal, Ujváry Ignácztól.) — „Várkastély a Karpatokban.“ Regény Verne Gyulától. (Képekkel.) — „Ugrás lábszánkóval.“ (Képpel: Ugrás lábszánkóval hetven lábnyira Holmankollenban, Norvegiában, ugróverseny alkalmával.) — „XIII. Leo.“ — „Az ir törvény- javaslat benyújtása az angol parlamentben.“ (Ké- pekkel: 1. Gladstone benyújtja a törvényjavas- latot; 2. parlamenti tagok, a mint az ajtó kinyi- tását várják; 3. képviselők berohanása az ülé- saterembe, hogy helyet foglaljanak.) — „A velo- cipéd ősi alakja.“ (3 képpel.) — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Mi ujság; Sakkjatek; Keptalány, stb. rendes rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Ujdonságokkal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadó-hiva- talában (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése márczius 2-án.)

Budapest, márczius 2. (A „Toron- tál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén folytatták a földmívelésügyi tárca költségvetését. A szónokok többnyire hi- zelgőleg nyilatkoztak a földmívelésügyi miniszterről. (Lapunk zártakor a képviselő- ház még ülésezett. A szerk.)

A püspöki konferencia.

Budapest, márczius 2. (A „To- rontál“ eredeti távirata.) A „Pesti Hir- lap“ mai száma így írja le a püspöki kon- ferenciát: A kormányhoz intézendő me- morandum szól arról, hogy a magyar állam a katolikus vallásnak köszöni létét és így hálálanság az, amit most szülőanyjával, a római egyházzal szemben elkövetni akar. Meszlényi püspök a mai értekezleten kijelen- tette, hogy e passzus elmaradását kívánja. Desseffy püspök erre kijelentette, hogy nem szabad feledni, hogy a jelenlevők nem- csak püspökök, hanem magyar püspökök, a kik szeretik hazájukat. Azért a memoran- dum e részét átdolgozandónak tartja. Fehér Ipoly polemikus felszólalása után Vaszary

hercegprimás, majd Dessewffy emelt szót, utóbbi finoman visszautasítja a felhozott vádat és kijelenti, hogy az egyház érdekeit is akarja szolgálni. Az állam politikai taktikával él, mely ellen hasonló taktikával lehet csak küzdeni.

Ez a hírlapi közlemény a mai püspöki konferencián szóba került s a püspöki kar azt mindenféleképp demontálni akarja. Hír szerint a primás a kérdéses pontot kihagyta.

A kath. főrendek mozgalmá.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A katolikus főrendek bizalmas értekezletükön elhatározták, hogy a kormány egyházpolitikája ellen már most megkezdik az agitációt. Hír szerint a pápa áldását és elismerését küldte Esterházy grófnak. Ma reggel több katolikus országgyűlési képviselő értekezletre gyűlt össze Esterházy grófnál, és ott elhatározták, hogy a katolikus autonómia ügyében egy év leforgása alatt országos értekezletet hívnak egybe.

Apponyi nyilatkozata.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Apponyi Albert gróf a nemzeti párt tegnap esti értekezletén nagy beszédet mondott, melynek hatása alatt, több szónok meghallgatása után elhatározták, hogy a párt és vezére a kormány egyházpolitikai programját illetőleg vitának szükségét nem látja, egyébként a párt minden tagja fenntartja magának a jogot a felmerülő incidensekhez hozzászólni.

A függetlenségi pártból.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A függetlenségi párt tegnap esti értekezletén Eötvös elnök bejelentette, hogy a házelnökkel az ülések meghosszabbítása tárgyában eredményre nem jutottak. Az indemnitást tárgyalták és nem fogadták el. Eötvös ezután kikelt az ellen a párt-tag ellen, a ki a bizalmi tárgyalásról a napilapokat tévesen informálta. Kárhoztatta eljárását, mert nem igaz, hogy ő a kormánynak bizalmat szavaztak, hanem igenis bizalmatlanságot szavaznak a kormánynak. Vajay szintén bizalmatlanságát fejezi ki a kormány egyházpolitikája iránt.

A bukaresti levélhordók.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bukarestből távirják, hogy ott több levélhordót fogtak el, a kik állandóan dézmálták a pénzes leveleket. Lakásukon eszközölt kutatásokból kitűnt, hogy a csomagokat is felnyitották és az utalványokat is hamisították.

Gyilkos asszony.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Liget községben egy oláh asszony ma éjjel felmetszette sógorának hasát, azután a kést sógoréjának mellébe szurta. A férfi szörnyet halt, a nő haldoklik.

Harcz a csendőrökkel.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hajdusoboszlóról forrongás híre érkezik. Ma délelőtt a nép a piacon nem akarta a bérlő tulajdos magas követeléseit teljesíteni és megtagadta a helypénz fizetést. A bérlő csendőrökért futott, s azok előbb békésen intették az árusokat, hogy fizessék meg a helypénzt, vagy távozzak. Ekkorra az izgágatók fanatizáltak a népet, s a nép szembe szállt a csendőrökkel. Izgalmas jelenetek következtek, a csendőrök a nép közé löttek, s a lövés után két férfi és egy asszony halva rogyott össze. A nép erre megrohanta a csendőröket, akik aztán megfutamtak.

Szerencsétlenség a fürdőben.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A pozsonyi kórház fürdőjében szerencsétlenség történt. Birkás János és Kis Pál ápolók ugyanis Nagy Mihály diószegi elmebeteg vendéglőt fűrésztettek és elfeledték a forró vízbe hideget önteni. Az örült velőtrázó sikolyba tört ki, az ápolók azonban sikoltozását örültségből magyarázták. Néhány perc alatt a teste egy nyitott seb lett s rövid idővel utána meghalt. Az ápolókat letartóztatták.

Közgazdaság.

Délutáni tőzsde.

Budapest, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Gabna: Buza tavaszra 7.37—38. — Buza őszre 7.51—52. — Tengeri máj.—jun 4.72—73. — Zab tavaszra 5.56—57. — Káp.r. aug.—sept. 11.55—11.80.

Erték: Osztrák hitr. 342.40—339.80. — Magyar hit. r. 402—400—400.37. — Magyar aranyjárdék 111.85—115.97 $\frac{1}{2}$. — Koronajárdék 95 32 $\frac{1}{2}$. — All. v. 311.50—311.25. — Déli vasut 111.25—110. — Rima-murányi 203—201.50—202. Leszámítoló bank-r. 125.62—125.75.

Délután 4 órakor: Osztrák hitelbank 340.30.

Sertésvásár.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok távirata, márcz. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hízott sertések: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kgr.-on felüli súlyban) 51.—52 krig. Öreg közép (páronként 300—400 kgr. súly) 51.—52 kr. Fialat nehéz (páronként 320 kgron felüli súlyban) 56.—57 krig. Fialat közép (pkint 251—320 kgr. súlyban) 54—55 krig. Fialat könnyű (páronként 250 kgrig terjedő súlyban) 51.—52 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (pkint 280 kgron felüli súlyban) 51.—52 kr. Közép (páronként 220—280 kgr. súlyban) 51.—52 krig. Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő súlyban) 50—51 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kgr. felüli súlyban) 52.—52 $\frac{1}{2}$ krig. Közép (pkint 220—260 kgr. súlyban) 51 $\frac{1}{2}$ —52 krig. Könnyű (pkint 220 kgrig terjedő súlyban) 50—51 krig. Sertéslétszám 1893. február hó 27-én volt készlet 103,765 drb. 1893. febr. 28-án felhajtott 2810 drb. 1893. február hó 28-án elszállított 597 darab, márcz. 1-én maradt készletben 105,978 darab.

REGÉNY-CSARNOK.

Málnássyné.

— Elbeszélés. —

Irta: Scossa Dezső.

15-dik folytatás.

Nemes elvek vezérelték és megessett a szíve, mikor körülötte felcseperedni látta a sok leányt, a kiknek a sorsa éppenséggel nem volt biztatóbb, mint most. Mi lesz belőlük, ha férjhez nem mennek? Vén leány, más nyakán elősködő nyűg, meghasonlott, életunt, hite, reménye vesztett alakja a társadalomnak, a melynek természetes érverése az idegen befolyás alatt, ugys lanyhul, kihül? Szegények! Milyen szomorú is a sorsuk; a virág mely nyílik, betölti hivatását s boldogan lesz semmivé, a madárka, a mely ott csicsereget párjával a lombok rejtékében boldogan pusztul el, minden, minden él és éltet, csak az otthon maradt leány jövője vigasztalan.

Nem csoda hát, hogy szívéből gyűlölte a Prófétá komániáját, a mely a házassalandó fiatalok egy részét körébe vonta s így megmentette befolyásától. Nem is volt enyhébb sava reájuk, mint hogy „hunczutok“-nak, „vén bűnösök“-nek titulálta, nem kimélvén átkokkal sújtani czudarságait és megjósolni rettenetes jövőjüket, mikor a pokol mélységes fenekén fognak fűteni alájuk, és az ördögök tüzes vasárcsokon szánkásznak rajtuk.

Női körök ez intézmény ellen egyáltalán nyílt ellenségeként léptek fel s a törzsasztal áldozati asztalnak volt kikiáltva, melyen a háziaságot lemészárolják. Sőt nyilván hirdették a hosszas dinom-dánom után bekövetkező szánombanom előrelátható következményeit, mikor majd a haját, fogát, kedélyt vesztett aglegények fáradtan, betegon és örömtelenül lesznek valami élelmes gazdasszony szeszélyeinek rabszolgáivá vagy fognak nyőszörögni idegenek részvétlen ápolása mellett. De keveset változtattak a dolgon.

A téli esték, mik hamar bekövetkeztek, nagyon alkalmasak voltak ez örökös téma csepelesére. Mert Péterfalván is megvolt az a jó kisvárosi szokás, hogy vacsora végeztével felkerekedett a familia, bundát, nagykendőt öltött és

eljárt vizitbe, maga előtt bocsátván az udvarost, vagy szobalányt, a ki hatalmas lámpával bevilágította a hiányos járdák rejtelmes irányait. A ki távolról figyelte meg ezeket a vándorló karavánokat, bátran mozgó kíséreteknek tarthatta volna őket, kik a kerítések mellé lapulva vonulnak titkos találkozóra.

Es ezen a telen az esti látogatások még sürűbbek voltak, mint máskor. Mintha csak valami forrott volna.

Valójában forrott is. Nem valami kisvárosi pletyka, a mi közben gonosz nyelvek áldozataikat fellakmározaták, hanem országos érdekű esemény, a melyet eleinte csak suttogva adtak tovább az emberek, mint valami szép reménység messziről sugárzó csillagát, később, mind hangosabban, általánosabban emlegettek, s a mi nem volt egyéb, mint az alkotmány visszaállításának, a sok szenvedést, megalázást okozott provizorium megszűnésének reménye.

A megyék a nyakukon ülő administratorokkal terhes nyűgöt remélték lerázni, azok, a kik az uralkodó aera alatt hazafiatlanságnak tartották bármily szolgálatot tenni, most menekülést remélték, hosszas nélkülözések után, a nélkül, hogy ezért bárki részéről kicsinylést vagy lenézést kellett volna tapasztalniuk. Az egész nemzet mély lélekzetet készült venni, egy végtelennek tetsző kínos lidércnyomás után.

A fővárosból kedvező hírek érkeztek, a melyek Péterfalván is nem csekély izgalmat keltek. A nagy szinpad, mely a megye messze terjedő nézőterének oly sokáig nem nyújtott látványosságot, most vig képeket ígért s a falvakon lakó megyei urak, csilingelő szánakon iparkodtak falai közé, a téli nap ragyogó világában, mely a tornyokat megáryostta.

Valami ünnepről kellett gondoskodni a mi a lelkeket felüldítve alkalmakat nyújtson a tulajadók kebleknek is a tombolásra. Valami olyanról, a miben nemesak a férfiak vegyenek részt, de a mely egyesít magában urat és szegényt, férfit és nőt egyaránt, a testvériesülés, egyesülés ünnepről kell megtartani, melyben egy új, egy jobb korban vetett hit és bizalom öröme váltja fel az elnyomatás nemzeti gyászát. A „Prófétá“-ban nap nap után szólt a nóta, tolyt a bor és a szeretet ölelése közben omlottak egymás keblére az emberek, de hát ez csak a maguk mulatsága volt, a mi pontosan meghozta a katzenjammer minden keserűségét, de nem hozta meg azt az általános örömet, a mit mindnyájuk számára készíteni akartak.

Szerencse, hogy másoknál is volt a gondolkozó észnek akkora adagja, amekkorára ilyeneknek létrehozására szükség van. Nemzetes Papp Gáborné adta meg az eszmét, ő is vállalkozott a kivitelre. Nem volt az egyéb; mint egy nagy bál rendezése, olyan családias, barátságos mulatság, a hol a régen nem találkozott megyei családok ujra feltalálják egymást, a hol az elmúlt idők jólléte, kedélye feltámasztassék és egyben példa adassék a süldő ifjuságnak, hogy a haza iránti kötelemeinek mikén feleljen meg és hogyan ápolja öröklött nemzeti erkölceit úgy, hogy azok, bármily erőszakos befolyás nyűge alól diadalmasan kerüljenek ki, a maguk eredetiségének.

Egy ilyen bál: az ő czéljaira föltöbb alkalmasnak látszott. Alkalom kínálkozott általa a meglevő ismeretségek tovább vitelére, újjak kötésére, — szóval a házasságok egész sorozatának létrehozására. Nem kimélt hát fáradságot és rábeszélést, hogy eszméinek propagandát csináljon s azt a megyei székhely női nagy helyesléssel fogadták. Ez ügyben voltak hát sürgősek az estéli értekezletek.

A program csakhamar készen állt. A bál a megyeházán lesz, fényes, ragyogó, mint hajdan, mikor még a megyeházák egyesítették magukban a fiatalság színe-javát. A díszítést, a rendezést végezni fogják a nők, a kik a meghívottakat meg is vendéglik, a többi aztán legyen a férfiak gondja. Ital és cigány ugys az ő ressortjukba vág. A jövedelemből pedig tesznek valami alapítványt, egy szabadságharcos árvájának neveltetésére, honvéd-özvegyek istápolására vagy hasonló czélra.

Mikor astán ennyivel tisztában voltak, szerte szét mentek a levelek, hogy csakhamar meghozzák a biztató, lelkesítő, kitarásra ösztönző válaszokat és mellettük egész listáját azoknak a holminknak, a miket jó szívvvel az áldozó asztal számára nyújtani fog a gazdaság. Ez nagyon világos felfogásra vallott; csak a városiak is olyan könnyen megértették feladatukat.

Papp Gáborné nemzetes asszony, mint hasonló dolgok rendezésében jártas stratega, beosztotta hát a várost kerületekre és hiveinek kezeibe nyomva egy-egy ivet, utnak bocsátotta őket, hogy feladatukat e részben teljesítsék. Nem valami kellemes foglalkozás ez. Ugy hívják: toborzás. És abból áll, hogy a toborzók bejárták kerületüket, mindenütt előadják eleitől végig jövetelük csélját, lelkesítenek, rábeszélnek és végül jegyzékbe vessik a kapott feleletet, hogy tovább menve újból kezdjék az egészet.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Főmunkatárs: Jurkoviés Aladár.

